

Bemærkninger til forslaget

Det er vigtigt, at Arbejdstilsynets virksomhed udøves under former, der ikke krænker privatlivets fred. Rammerne for Arbejdstilsynets virksomhed betyder, at der i dag er mulighed for sådanne krænkelser.

Arbejdstilsynets medarbejdere har i henhold til arbejdsmiljølovens § 76, stk. 2, adgang til et arbejdssted uden retskendelse mod behørig legitimation. Herudover har medarbejderne i henhold til § 76, stk. 3, endog ret til, ligeledes uden retskendelse, at kræve dokumentation udleveret, herunder foretage fotografiske optagelser og lign.

Der har været eksempler på krænkende adfærd fra Arbejdstilsynets side, f.eks. en sag fra Ribe, hvor en pensioneret skolelærer reparerer sit tag, og hvor Arbejdstilsynet ved politiets mellemkomst under protest får ham ned fra taget. Sådanne eksempler ønsker forslagsstillerne stoppet ved at indskrænke Arbejdstilsynets beføjelser i forhold til indtrængen i privat hjem m.v., hvor der ikke er tale om ansættelsesforhold.

Forslagsstillerne er opmærksomme på de traditionelle reguleringsargumenter, der tilsiger, at da det påhviler det offentlige at finansiere de udgifter, der opstår i forbindelse med eventuelle skader i forbindelse med arbejdsulykker og lign., må der også være mulighed for kontrol.

Imidlertid kolliderer dette med mere principielle hensyn til boligens ukrænkelighed samt det enkelte individs mulighed for at træffe frie dispositioner i det private liv. Reguleringsargumentet vil i konsekvens medføre, at lovgiver skal forbyde andre dispositioner, der potentielt kan være risikable og dermed påføre det offentlige udgifter, f.eks. indtagelse af tobak og alkohol.

Forslagsstillerne ønsker om indskrænkning af Arbejdstilsynets beføjelser ligger i forlængelse af grundlovens § 72 om privatlivets fred, der lyder:

»Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse.«

Boligens ukrænkelighed omfatter ikke kun private lokaliteter anvendt til beboelse, men også forretnings-, butiks- og lagerlokaler, garager, stalde og lader m.v.

Hovedreglen efter grundlovens § 72 er, at ingen må betræde ens bolig, uden at man har givet tilladelse.

Der er dog to undtagelser. Enten kan en lov vedtaget af Folketinget hjemle en undtagelse og give adgang til ens bolig uden retskendelse, eller domstolene kan give en myndighed en retskendelse.

Efter grundlovsbestemmelsens formulering må det antages, at en lov kun kan gøre undtagelse fra hovedreglen i § 72, hvor der er et særligt behov for det. Efter forslagsstillerne opfattelse foreligger der ikke sådanne særlige tungtvejende grunde herfor.

Der er tendens til, at bestemmelsen om privatlivets ukrænkelighed i Danmarks Riges Grundlov udvandes. Der er sket et skred i praksis, således at det næsten er mere reglen end undtagelsen, at forvaltningsmyndighederne har adgang til folks bolig uden retskendelse. Dette har givet anledning til en del kritik bl.a. i medierne.

Justitsministeriet har således foretaget en søgning i Retsinformations database i perioden 15.-20. november 1995. Ved denne søgning er der fundet 111 love, som giver offentlige myndigheder adgang til privat ejendom uden retskendelse. Nogle af disse love indeholder flere bestemmelser af denne art.